

POSITION PAPER

Aan: Commissie van Deskundigen Hervormingsagenda Jeugd
Datum: 11 oktober 2024
Betreft: T.b.v. het rondetafelgesprek over de Hervormingsagenda jeugd 23 oktober
Contactpersoon: Judith van Haare E judith.vanhaare@wijzijnmind.nl

Rol MIND bij Hervormingsagenda Jeugd

Vanuit ons overkoepelend landelijk dekkend netwerk beschikt MIND over unieke collectieve ervaringskennis die de bron en toetssteen van ons werk vormen en van waaruit wij werken aan onder andere beleidsverbetering. De inbreng van het ervaringsdeskundige perspectief heeft wat MIND betreft een unieke plek om binnen de Hervormingsagenda het 'boemerangbeleid' te doorbreken¹. Immers: door bij het ontwikkelen en uitvoeren van nieuw beleid nu uit te gaan van de behoefte van de mensen om wie het gaat, de kinderen, jongeren en gezinnen, weten we veel beter welke maatregelen nodig zijn – en welke juist overbodig. Ook de uitvoering van de leefwereldtoets zal hieraan bijdragen. MIND wil aan de Deskundigencommissie graag haar visie meegeven op een aantal thema's van de Hervormingsagenda jeugd vanuit het perspectief van jeugdigen en ouders/opvoeders.

Reikwijdte

De breedte van de jeugdhulp moet gebaseerd zijn op de vraag en behoefte van de jeugdige en de ouders, er kan op voorhand geen afbakening zijn. De levensloop en behoeften van jongeren dienen het uitgangspunt te zijn voor de inrichting van een samenhangend en passend aanbod. De versnippering van de hulp en de forse toename van het aantal loketten waar gezinnen mee geconfronteerd (kunnen) worden, is ongunstig voor degenen die deze hulp nodig hebben. Het gaat dan om jeugdigen met mentale gezondheidsproblemen, jeugdigen met een (langdurige) hulp- en of ondersteuningsvraag, jeugdigen die te maken hebben gehad met mishandeling, misbruik of trauma, kwetsbare gezinnen vanwege (psychische) problematiek bij ouders (KOPP/KOV) of sociaal-economisch kwetsbare gezinnen. Winst is niet te behalen in de *begrenzing* van de jeugdhulpplicht, maar juist in de *samenhangende, domein overstijgende en gezinsgerichte* inzet op gebieden als bestaanszekerheid, huisvesting, schuldhulp, scheidingsproblematiek en volwassenenzorg. Ook versterking van de preventieve zorg (die de pedagogische basis versterkt) in samenhang met ervaringsdeskundige ondersteuning in de directe leefomgeving is nodig. Niet alle hulpvragen van jongeren of ouders hoeven met jeugdhulp beantwoord te worden, echter er moet wel een alternatief antwoord vanuit de samenleving beschikbaar zijn. De algemene vrij toegankelijke voorzieningen, die ook bijdragen aan een sterke pedagogische basis en een preventieve functie hebben, zijn de afgelopen jaren niet opgebouwd maar afgebroken door bezuinigingen op o.a. welzijnswerk en jongerenwerk. Deze pedagogische basis én algemene voorzieningen dienen we met elkaar, vanuit verschillende invalshoeken, vorm te geven en weer op te bouwen².

¹ [Stellaard, S. \(2023\). Boemerangbeleid.](#)

² [Kinderrechtenverdrag: Artikel 5 en Artikel 24](#)

Big 5

Wat MIND betreft is de levensloop van jongeren bepalend voor het aanbod. Daarbij willen wij speciale aandacht vragen voor de continuïteit van ondersteuning en zorg voor jongeren, dus bij de overgang van Jeugdwet naar Zvw, Wmo of Wlz. Nu stopt de jeugdzorg vaak rond hun 18^e jaar, de leeftijd waarop jongeren voor het systeem meerderjarig worden maar niet vanzelfsprekend volwassen zijn. Daarmee belanden veel jongeren tussen wal en schip, raken soms letterlijk zoek of worden zelfs dakloos. We pleiten ervoor om de leeftijdsgrens van 18 jaar uit de Jeugdwet te halen, zodat jongeren gebruik kunnen blijven maken van de zorg als ze die nog hard nodig hebben. Ons advies is: laat de jongere pas los als de vijf essentiële basisvoorwaarden, de Big 5³, op orde zijn. De Big 5 omvat de volgende aspecten van bestaanszekerheid: 1) huisvesting, 2) school en/of werk, 3) een volwassene waarop je kan terugvallen, 4) goede voorbereiding op financiële zelfstandigheid en/of bewindvoerder en 5) een sociaal netwerk.

Regionale inkoop gespecialiseerde jeugd-ggz

Alle kinderen en jongeren moeten ongeacht hun woonplaats toegang hebben tot de juiste zorg op het juiste moment. Om ervoor te zorgen dat kinderen, jongeren en hun gezin tijdige en passende hulp krijgen, moet de zorg worden georganiseerd rond de specifieke behoeften van de jeugdigen én hun verantwoordelijke opvoeders, in plaats van uit te gaan van het beschikbare aanbod. MIND pleit voor regionale inkoop van gespecialiseerde jeugd-ggz, vanwege de noodzaak van multidisciplinaire samenwerking en verbinding met crisiszorg. Een regionale aanpak waarborgt continuïteit en verbetering van de zorgkwaliteit, met aandacht voor de leefwereld van kinderen en jongeren. Duidelijke landelijke afspraken zijn nodig om ongelijkheden tussen gemeenten te voorkomen.

Van praten naar doen

MIND ervaart het als uniek hoe we nu in de Hervormingsagenda zijn vertegenwoordigd en deelnemen aan de verschillende werkgroepen, de stuurgroep en het bestuurlijk overleg. Deze brede vertegenwoordiging vanuit zowel het jongeren- als het ouderperspectief is goed én hard nodig. Deze participatie moet ook goed geborgd worden in de toekomst. Gezien de bezuiniging op participatie door het nieuwe kabinet is dit onzeker. MIND maakt zich zorgen, omdat het de stem van jongeren en opvoeders dreigt te onderdrukken^{4,5}.

Waar de start voortvarend was met een tempo dat soms moeilijk bij te benen was, zitten we nu in een vertraging op verschillende thema's. De maatregelen uit de Hervormingsagenda komen nog weinig tot uitvoering. Kinderen, jongeren en opvoeders hebben de afgelopen periode nog weinig gemerkt van de Hervormingsagenda. De terechte vraag wordt gesteld, wanneer we daadwerkelijk merkbare veranderingen gaan ervaren? Bovendien voorzien we dat het vangnet dat we nu denken te creëren voor jeugdigen en opvoeders, ernstig onder druk komt te staan door bezuinigingen op vroegsignalering en preventie. Investeren in publieke gezondheid, preventie en mentale gezondheid van jeugdigen en hun gezinnen is en blijft cruciaal voor een Nederland waarin kinderen gezond kunnen opgroeien, gelijke kansen krijgen en liefdevolle zorg ontvangen.

³ [De Big 5 voor een stevige basis – Stichting ExpEx](#)

⁴ [Kinderrechtenverdrag: Artikel 12](#)

⁵ [VN-verdrag Handicap](#)